

УДК 339.924

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2024-1-2-14-22>

РОМАЩЕНКО Катерина Миколаївна ¹

кандидат економічних наук, доцент

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-4138-0313>

ekaterinae@ukr.net

РОМАЩЕНКО Тарас Ігорович ¹

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-2579-3492>

t_romaschenko@ukr.net

ДЕНИСЕНКО Вікторія Олександрівна ¹

кандидат економічних наук, доцент

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-1029-1871>

vikaonline@ukr.net

¹ Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Проаналізовано особливості розвитку процесів інтеграції України до Європейського Союзу, досліджено та враховано успіхи різних періодів взаємовідносин України-ЄС, висвітлено нові проблеми цих інтеграційних прагнень. Аргументовано основні сучасні виклики для безперешкодного розвитку процесу євроінтеграції. Розкрито позитивні зрушення у розвитку процесу інтеграції України до ЄС, однак для виконання всіх критеріїв членства потрібно здійснити ще багато змін. Враховуючи поточну ситуацію в Україні, процес реформування протягом останніх двох років демонструє гарні результати. Вирішуючи виклики та використовуючи надані можливості, Україна може наблизитись до мети стати невід'ємною частиною європейської родини вже найближчим часом.

Ключові слова: економічна інтеграція; Європейський Союз; процес європейської інтеграції; законодавча адаптація; геополітична напруженість.

Постановка проблеми. Після здобуття незалежності Україна стала на шлях побудови європейської моделі управління та системи цінностей, вважаючи таку стратегію єдино правильною. Громадяни України ідентифікують себе як частину Європейської спільноти. Європейська ідентичність була продемонстрована під час Революції Гідності, коли українці захищали пов'язане із Заходом майбутнє, а тепер і під час війни з Російською Федерацією.

Прихильність України європейському шляху розвитку криється у її цивілізаційному зв'язку з Європейською спільнотою. Країна приділяє пріоритетну увагу цілям європейської інтеграції, реформуванню своєї правової системи та зближенню, гармонізації та приведенню національного законодавства у відповідність із європейськими стандартами. Однак, процес євроінтеграції сьогодні зіштовхнувся із численними проблемами, які створили серйозні перешкоди на шляху цієї інтеграції. Анексія Криму та військова агресія на Донбасі призвели до тривалого конфлікту, який підірвав політичну та економічну стабільність України, а війна з Російською Федерацією продовжує виснажувати країну і ставить під загрозу не тільки євроінтеграційні прагнення, а й майбутнє фактичне існування держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням викликів та проблем євроінтеграції багато уваги приділяють як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед них: Д.Г. Лук'яненко, О.Г. Білорус, Ю.Н. Пахомов, А.С. Філіпенко, Ю.Г. Козак, М. Амбюль, Т. Бьорзель, Н. Мейер, Дж. Грей, М. Дойл тощо. Проте в їхніх працях недостатньо уваги приділялось розвитку процесів інтеграції України в актуальних умовах геополітичного напруження та війни з Росією. Саме сучасна ситуація в Україні і в світі вимагає подальших досліджень тих аспектів проблеми, які не знайшли достатнього висвітлення у науковій літературі.

Метою статті є дослідження сучасного стану та перспектив розвитку інтеграції України до Європейського Союзу.

Викладення основного матеріалу дослідження. Для ретельного аналізу перспектив інтеграції України до Європейського Союзу необхідно проаналізувати повний історичний контекст цієї інтеграції, врахувавши різні періоди взаємовідносин України-ЄС та висвітлити нові проблеми цих інтеграційних прагнень. Як зазначалось вище, Україна стала на шлях європейської інтеграції одразу після проголошення своєї незалежності. Початком першого етапу інтеграції (1991-1994 рр.) вважається видання Європейським Союзом Декларації про Україну у грудні 1991 року [1]. У цій Декларації Європейським Союзом було визнано демократичний характер референдуму в Україні та висловлено підтримку на шляху до розвитку та інтеграції з Європейською спільнотою, а також підкреслено важливість підтримки конструктивного та відкритого діалогу між Україною та ЄС. Цей заклик до діалогу відобразив готовність ЄС розвивати взаємовідносини з Україною навіть до підписання офіційної угоди а також продемонстрував зацікавленість ЄС у політичному та демократичному розвитку України.

У листопаді 1994 року Європейський Союз заявив, що створення незалежної України є важливою віхою у сучасній європейській історії. Також було висловлено впевненість у тому, що демократична та стійка Україна зіграє вирішальну роль у забезпеченні загальної стабільності в Європі. Окрім цього, ЄС заявив про прихильність підтримки незалежності, територіальної цілісності та суверенітету України через свій план дій для нашої держави [1].

Україна послідовно виражала своє бажання приєднатися до ЄС, не дивлячись на протидію зовнішніх сил та внутрішні спекуляції. Євроінтеграційні прагнення держави були закріплені у 1993 році у резолюції, прийнятій Верховною Радою України, в якій були визначені основні напрями зовнішньої політики країни. У документі йшлося, що «перспективною ціллю української зовнішньої політики є членство країни у Європейських спільнотах за умови, що це не суперечить її національним інтересам. З метою підтримки стабільних взаємовідносин із країнами ЄС Україна підпише Угоду про партнерство та співробітництво, реалізація якої буде першим кроком на шляху до асоційованого, а в подальшому і повноправного членства у цьому угруповуванні». Зазначена резолюція була значним кроком на шляху побудови нової демократичної та правової держави.

У жовтні 1993 року у Києві було відкрито представництво Європейської Комісії з метою підтримки у реалізації європейського курсу. Окрім того, у цьому ж році був сформований Міжвідомчий комітет України у справах Європейського Союзу як державний орган, відповідальний за координацію та погодження політики України з ЄС.

На наш погляд, в зазначений період Україна розглядала членство у ЄС як важливу мету своєї зовнішньої політики. Однак для реалізації цієї мети не вистачало послідовності та узгодженості дій, тобто була відсутня стратегія або цілісна програма здобуття членства в ЄС.

Протягом другого інтеграційного періоду (1994-2009) в Україні відбулися значні зміни у відносинах з ЄС та державами-членами. Так, було підписано важливий документ - Угоду про партнерство і співробітництво як правову основу взаємодії України з ЄС [2] та механізм співробітництва у різних галузях. Після підписання Угоди про партнерство та співробітництво визнання інтересів України було офіційно закріплено у Спеціальному рішенні від 31 жовтня 1994 року, а також у Спільній Стратегії для України, погодженої Радою ЄС 28 листопада 1994 року. Спільна стратегія зобов'язала країни-члени ЄС налагоджувати політичні зв'язки з Україною, підтримувати її незалежність, сприяти демократичному розвитку та інтеграції у світову спільноту. Ці зобов'язання були проголошені також у Римській політичній декларації у травні 1996 року. Ця Угода стала основою двостороннього співробітництва України та ЄС на десятиліття.

Важливість «європейського вектору» розвитку відображена у багатьох нормативних актах, прийнятих у цьому періоді. 11 червня 1998 року Президент України підписав Указ, в якому було викладена Стратегія інтеграції України в ЄС [3].

Також Верховна Рада України ухвалила чимало постанов та заяв, що містять відповідні положення на підтримку процесу інтеграції до ЄС. Зокрема, ухвалена 28 листопада 2002 року

постанова «Про рекомендації парламентських слухань про взаємовідносини та співробітництва Україна з Європейським Союзом» [4] та Заява від 22 лютого 2007 року [5], яка присвячена підготовці до переговорів щодо нової угоди між Україною та ЄС. Крім того, просуванню цього курсу сприяє також прийнята 19 травня 2011 року Постанова про рекомендацію парламентських слухань на тему: «Про стан і перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС та Митним союзом» [6].

Варто відмітити, що зближення з ЄС є запорукою, а виконання його вимог – інструментом побудови демократичних інституцій в Україні. Розглядаючи процес інтеграції правової системи України до правової системи ЄС, вкрай важливо спочатку визначити основні процеси та фактори, які на нього впливають. Перш за все, це поступова та послідовна адаптація українського законодавства до правових норм ЄС. Необхідність адаптації законодавства України до законодавства ЄС вперше було проголошено у Стратегії інтеграції України до ЄС від 11 червня 1998 року [7]. Згодом вона була доповнена Концепцією адаптації законодавства України до законодавства ЄС від 16 серпня 1999 року [8], яка стала основою для створення річних планів роботи вищих органів виконавчої влади для досягнення цієї мети. Ці плани необхідно було узгоджувати із заходами, що здійснюються в рамках реалізації Стратегії. Наступним кроком стало ухвалення 18 березня 2004 року Верховною Радою «Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Ця програма визначила пріоритетом адаптацію як ключовий напрямок зовнішньої політики України, спрямований на виконання критеріїв членства в ЄС.

Україна висловила готовність здійснювати прогресивні реформи, спрямовані на адаптацію національного законодавства в рамках інтеграційного процесу до Європейського Союзу. Цей процес ретельно спланований і складається з кількох послідовних етапів, причому кожен етап починається після успішного досягнення цілей попереднього. Слід виокремити чотири основні етапи адаптації національного законодавства: визначення критеріїв для гармонізації національного законодавства, що дасть можливість визначити існуючі і потенційні виклики у майбутньому; проведення порівняльного аналізу законодавства, приведення у відповідність понять і термінів, а також формування пропозицій щодо процесу гармонізації з урахуванням національних особливостей; аналіз та систематизація існуючих документів, які потребують узгодження, а також визначення міжнародних договорів, які необхідно укласти для впровадження або підвищення ефективності процесу адаптації; розробка та прийняття нових документів або внесення змін до існуючих з метою інтеграції їх у національне законодавство.

На наш погляд, протягом другого інтеграційного періоду Україна стала більше уваги приділяти розвитку взаємовідносин із ЄС, чітко формулюючи стратегічне бажання держави щодо досягнення повноправного членства у ЄС. Поглиблення діалогу між Україною та ЄС призвели до переходу від партнерства до асоціації.

Третій інтеграційний період (2009 і дотепер) передбачав підготовку до ініціювання, підписання, ратифікації та виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Протягом періоду з 2007 по 2012 рік було проведено 21 раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію, а також 18 раундів, присвячених створенню всеосяжної та розгалуженої зони вільної торгівлі [10, 90]. Назву Угоди було уточнено на основі пропозиції Сторони ЄС. На парламентському рівні було підтверджено відданість України євроінтеграції та пріоритетність заходів для її реалізації.

Щоб прокласти шлях для укладання Угоди про асоціацію та сприяти її виконанню, 16 червня 2009 року Рада з питань співробітництва Україна-ЄС у Люксембурзі затвердила Порядок денний асоціації Україна-ЄС [10, 89]. Цей документ слугував практичним, політичним і правовим інструментом у підготовці до імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС ще до набуття її чинності. Розвиток взаємовідносин мав керуватися принципами політичної асоціації, економічної інтеграції, спільної участі, спільної відповідальності та спільного розвитку.

Угода між Україною та ЄС була вперше парафрована 30 березня 2012 року, а технічне парафування частини, що стосується поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі, відомої як UA, було офіційно завершено в Брюсселі 19 липня 2012 року. Однак у листопаді 2013 року,

тодішній Президент України відмовився підписати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Саме це рішення спричинило масштабний протест в Україні, відомий як «Євромайдан», коли український народ згуртувався на захист своїх прагнень до євроінтеграції. Після успішного завершення Революції Гідності в Україні 13 березня 2014 року Верховна Рада України прийняла постанову [11]. Цією Постановою визнано Україну як європейську державу, що має спільну історію та цінності з країнами Європейського Союзу, цим самим підтверджуючі право України подавати заявку на членство в ЄС. 16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Європейський Парламент одночасно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС [10, 88].

Підписання та ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році ознаменувала початок нового етапу взаємовідносин, що передбачає політичну та економічну інтеграцію. Реалізація цієї угоди базується на Плані дій, затвердженому Кабінетом Міністрів України від 17 вересня 2014 року, що регулярно оновлюється. Після тривалого процесу ратифікації Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула повної чинності 1 вересня 2017 року [13].

Стратегічною метою України є повноправне членство в ЄС. Підписані наразі документи сприятимуть подальшій політичній та економічній інтеграції шляхом започаткування всебічної та практичної співпраці. Ці ініціативи будуть зосереджені на таких ключових цілях, як здійснення демократичних реформ, дотримання верховенства права та прав людини, реформування судової системи, боротьба з корупцією та збільшення участі громадян у процесах прийняття державних рішень в Україні.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є ключовою віхою в історії інтеграції України. Євроінтеграційні прагнення нашої держави є рушійною силою багатьох політичних та економічних подій в Україні. Так, до найважливіших стратегічних подій слід віднести такі: по-перше, з 11 червня 2017 року українські громадяни отримали привілей безвізового режиму подорожей до країн ЄС [12]. Це досягнення стало можливим завдяки успішному виконанню Україною всіх критеріїв, викладених у Плані дій щодо лібералізації візового режиму, процес, який завершився в грудні 2015 року. Крім того, Україна зробила ще один важливий крок, підтвердивши свою непохитну відданість європейській траєкторії. У червні 2017 року Верховна Рада ухвалила зміни до закону «Про основи внутрішньої та зовнішньої політики», які чітко закріпили курс України на членство в НАТО. А у 2018 році колишній Президент України Петро Порошенко запропонував включити прагнення до ЄС та НАТО у Конституцію, що призвело до ухвалення змін Основного Закону Верховною Радою 7 лютого 2019 року. Варто підкреслити, що з'явилося зобов'язання підтримувати послідовний і стабільний шлях до європейської інтеграції навіть після зміни влади в Україні.

Нинішня керівна команда націлена на посилення діалогу з ЄС, розширення галузевої інтеграції, забезпечення оновлення Угоди про асоціацію, сприяння лібералізації торгівлі та зміцнення економічних зв'язків з ЄС. Крім того, є плани щодо приєднання України до енергетичного та цифрового ринків ЄС, узгодження з ініціативою «Європейського зеленого курсу» та встановлення політики «промислового безвізу». Україна подала свою заявку на членство в ЄС 28 лютого 2022 року, а 23 червня 2022 року лідери ЄС надали Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Разом зі статусом було висунуто ряд вимог, які Україна має виконати для початку перемовин про членство. Мова йде про сім «кроків» (реформ), які Україна взяла на себе зобов'язання виконати:

1. Реформа Конституційного суду: необхідно ухвалити та запровадити законодавство про процедуру відбору суддів Конституційного Суду України, включаючи процес попереднього відбору на основі оцінки їх доброчесності та професійних навичок, відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії.

2. Продовження судової реформи: слід завершити процедуру перевірки доброчесності кандидатів до Вищої ради юстиції та відбір кандидатів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

3. Боротьба з корупцією: треба посилювати боротьбу з корупцією, зокрема на найвищому рівні; призначити нового керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та запустити її

роботу; завершити процес відбору та призначення на посаду нового очільника Національного антикорупційного бюро України.

4. Боротьба з відмиванням грошей: необхідно забезпечити відповідність законодавства про боротьбу з відмиванням грошей певним стандартам; ухвалити стратегічний план реформування всього правоохоронного сектору.

5. Антиолігархічна реформа: слід імплементувати антиолігархічний закон для обмеження надмірного впливу олігархів на економічне, політичне та суспільне життя; здійснити це в юридично обґрунтований спосіб, враховуючи майбутній висновок Венеціанської комісії щодо відповідного законодавства.

6. Законодавство про медіа: необхідно боротися з впливом корисливих інтересів через прийняття закону про ЗМІ, який узгодить законодавство України з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги та надасть повноваження незалежному регуляторному органу.

7. Зміна законодавства про нацменшини: слід завершити реформу законодавства щодо національних меншин відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії, також запровадити негайні та ефективні механізми її імплементації.

Протягом 2023 року Україна успішно завершила реформування двох ключових органів суддівського врядування: Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів, була проведена Реформа Конституційного Суду, відбулось затвердження законодавства у сфері протидії відмиванню коштів згідно зі стандартами, а також було затверджено ключове медіа-законодавство, яке повністю відповідає директиві ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги [13]. Тим не менш, Єврокомісія рекомендувала Європейській Раді розпочати з Україною перемовини про вступ до Євросоюзу – як тільки Київ впорається ще з трьома реформами: боротьба з корупцією, деолігархізація та національні меншини. «Ми... рекомендуємо Раді ухвалити рамкові умови переговорів – після того, як Україна здійснить поточні реформи. Про це ми доповімо Раді до березня 2024 року», – заявила тоді Урсула фон дер Ляєн [14].

У Києві продовжили виконувати взяті зобов'язання із реформування Національного антикорупційного бюро України та Спеціальної антикорупційної прокуратури, а також зміни законодавства про національні меншини, згідно з рекомендаціями Венеціанської комісії. Так, 8 грудня 2023 року Верховна Рада прийняла весь пакет відповідних «євроінтеграційних законопроектів»: про збільшення посадового складу Національного антикорупційного бюро України, посилення самостійності та незалежності Спеціальної антикорупційної прокуратури, розширення повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції та зміни до деяких законів щодо прав нацменшин. Слід зазначити, що питання нацменшин, яке було найбільш гострим через побоювання утисків використання української мови на користь інших мов, і зокрема мови агресора, було вирішено так: надати національним меншинам ширші права на навчання у спеціалізованих класах шкіл та приватних вищих навчальних закладах рідними мовами лише з числа тих, які є офіційними мовами Євросоюзу. На російську мову нововведення закону не поширюються [13]. Що стосується антиолігархічної реформи, то тут уряд так і не впорався, а спромігся лише видати законопроект «Про добросовісне лобіювання та адвокацію в Україні», зареєстрований у Верховній Раді 13 грудня.

Тим не менш, 14 грудня 2023 року у Брюсселі саміт лідерів ЄС затвердив історичне рішення: розпочати переговори про вступ з Україною.

Активізації інтеграційних процесів з ЄС також сприяли реформи, проведені останніми роками в Україні. Так, у 2017 році Україна здійснила пенсійну та медичну структурні реформи, що призвело до позитивних зрушень в економічному та соціальному секторах. Також було схвалено Стратегію розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. Для України трансформація застарілої сировинної економіки в сучасну інтелектуальну є дуже актуальною. Розвиток та підтримка вітчизняних високотехнологічних галузей є складовою частиною довгострокового процесу розбудови конкурентоспроможної інноваційної економіки – економіки знань, головний напрям якої є процес комерціалізації знань. Зазначена стратегія спрямована на підтримку інноваційних проектів і використання передових технологій у сфері науки та техніці. До того ж були прийняті важливі законодавчі акти, такі як закони про «Електронні довірчі

послуги», «Основні принципи кібербезпеки в Україні», а закон «Про електронні комунікації» дозволив Україні синхронізувати свої реформи з реформами держав-членів ЄС. Цифрова сфера має величезний потенціал не лише для України, а й для всього світу, що свідчить про її важливість як ключової сфери розвитку. Отже, це одна з найважливіших галузей, що потребують розвитку. Співпраця з Європейським Союзом є дуже сприятливою в цьому відношенні, оскільки більшість передових технологій розроблено в країнах-членах ЄС.

Проте існує ще багато викликів і перешкод, які необхідно вирішити, включно з триваючим військовим конфліктом на території України, що призвів до втрат тисяч життів і значних економічних збитків для нашої держави. Вирішальну роль у налагодженні відносин відіграє також Група підтримки України, створена Європейською Комісією. Ця група має на меті залучити спеціалізованих експертів із держав-членів ЄС для допомоги українському уряду у виконанні Угоди та покращенні координації між різними донорами та міжнародними фінансовими установами [15]. Наразі Група підтримки складається з семи тематичних груп, узгоджених із ключовими пріоритетами реформ.

Зміст і характер політичних відносин Україна-ЄС визначаються насамперед внутрішніми реформами та проблемами безпеки. Саме тому загострення політичної та безпекової ситуації в Європі та світі, зокрема російська агресія, створює фундаментальні виклики та загрози як для України, так і для ЄС [15]. Водночас ефективне впровадження внутрішніх змін в Україні є фундаментальною умовою для розвитку політичних відносин між Україною та ЄС. З початку російської агресії у 2014 році подіям навколо України приділяється особлива увага в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. ЄС постійно демонструє підтримку незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України. Він займає тверду позицію проти незаконної анексії Росією Криму та активно бере участь у зусиллях із врегулювання конфлікту в Україні. У відповідь на дії Росії Європейський Союз запровадив санкції проти Росії та надає значну фінансову та технічну допомогу для підтримки реформаторських зусиль України та подолання гуманітарних та економічних наслідків війни, зокрема через численні програми макрофінансової допомоги. Ці програми спрямовані на вирішення комплексу проблем, пов'язаних із внутрішніми реформами в Україні, зокрема у таких сферах як реформа судової системи, боротьба з корупцією та вдосконалення системи державного управління. Очевидно, що характер політичних відносин разом із факторами безпеки безпосередньо впливають на торгово-економічні зв'язки та темпи інтеграції України до ринків ЄС [15]. Спільна протидія російській експансії й надалі залишатиметься ще одним компонентом відносин Києва та Брюсселя в найближчому майбутньому. І, слід зауважити, що для України надзвичайно важливо, щоб ЄС демонстрував непохитну та послідовну підтримку її незалежності та суверенітету.

Активні кроки України щодо політичної та економічної інтеграції у Європейський Союз відбувалися одночасно з військовими діями на Донбасі внаслідок агресії Російської Федерації, анексії Криму та окупації частини території України. На шляху до інтеграції в ЄС Україна зіткнулася з суттєвими проблемами та небезпечними викликами. На початку євроінтеграційного шляху України це була складна соціально-економічна ситуація, слабкість демократичних інституцій та тривалий вплив пострадянського менталітету. На наш погляд, основними факторами, які створюють суттєві перешкоди для реалізації євроінтеграційної політики України, є:

- відсутність помітних результатів внутрішніх соціально-економічних перетворень (без цього вступ до ЄС залишатиметься недосяжною мрією);
- високий рівень корупції та економічної злочинності;
- явний дефіцит досвідчених фахівців з євроінтеграції, насамперед серед політичної еліти та державних службовців України.

Згодом додався агресивний тиск Росії, оскільки вона продовжувала свої зусилля з відновлення контролю над колишніми радянськими республіками та просувала альтернативу євразійській інтеграції.

Висновки. Отже, протягом свого історичного розвитку Україна продемонструвала сильне прагнення до політичної асоціації та економічної інтеграції з ЄС. Незважаючи на те, що Україна

досягла прогресу в наближенні свого законодавства до стандартів ЄС, існують значні труднощі з впровадженням реформ. Багато реформ існують лише на папері і не втілені в життя. Проте, враховуючи поточну ситуацію в Україні, процес реформування протягом останніх двох років демонструє гарні результати. В цілому, оцінюючи дії уряду, складно не помітити позитивні зрушення, однак для виконання всіх критеріїв членства в ЄС потрібно здійснити ще багато змін, а саме: забезпечення прозорості в усіх сферах, визначених Угодою про асоціацію, продовження адаптації національного законодавства у відповідності зі стандартами ЄС, сприяння “зеленому” виробництву водню, виконання Угоди про спільний авіаційний простір, приєднання до Європейської хмарної ініціативи, реалізація Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, впровадження “чистих” технологій та енергозберігаючих заходів, тощо.

На сучасному етапі процес євроінтеграції має значні досягнення, про що свідчать урядові та публічні звіти. Однак існують виклики, які перешкоджають ефективній співпраці України з ЄС. Вирішуючи виклики та використовуючи надані можливості, Україна може наблизитись до мети стати невід’ємною частиною європейської родини вже найближчим часом.

Список використаних джерел

1. Палагнюк Ю. Державна євроінтеграційна політика України: теорія, методологія, механізми. ЧДУ ім Петра могили. 2014. №3. С. 24-33.
2. Угода про Партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 10 листопада 1994, OJ L 49N 237/94-BP URL: [Угода про партнерство і співробітництв... | від 14.06.1994 \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 08.06.2024).
3. Decree by the President of Ukraine “On the Approval of the Strategy of Ukraine’s Integration to the European Union” No. 615/98 of 11 June 1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text> (дата звернення: 26.05.2024).
4. Постанова Верховної Ради України “Про рекомендації парламентських слухань про взаємовідносини та співробітництва Україна з Європейським Союзом” № 299-IV від 28 листопада 2002. URL: [Про рекомендації парламентськ... | від 28.11.2002 № 299-IV \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 26.05.2024).
5. Постанова Верховної Ради України Про Заяву Верховної Ради України “Про започаткування переговорів між Україною та ЄС щодо укладення нового базового договору” № 684-V від 22 лютого 2007. URL: [Про Заяву Верховної Ради Україн... | від 22.02.2007 № 684-V \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 26.05.2024).
6. Постанова Верховної Ради України про рекомендацію парламентських слухань на тему: “Про стан і перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС та Митним союзом” № 3400-VI від 19 травня 2011. URL: [Про Рекомендації парламентськ... | від 19.05.2011 № 3400-VI \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 28.05.2024).
7. Указ Президента України “Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу” №. 615/98 від 11 червня 1998. URL: [Про затвердження Стратегії ін... | від 11.06.1998 № 615/98 \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 30.05.2024).
8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” № 1496 від 16 серпня 1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.05.2024).
9. Закон України “Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” № 1629-IV від 18 березня 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 30.05.2024).
10. Стрельцова О. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: передумови, проблеми і перспективи. Право України. 2012. №3-4. С. 87-98.
11. Постанова Верховної Ради України “Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі” № 874-VII від 13 березня 2014. URL: [Про підтвердження курсу Укра... | від 13.03.2014 № 874-VII \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 28.05.2024).
12. The European Parliament and the Council of the European Union, Regulation (EC) No 539/2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders

and those whose nationals are exempt from that requirement (Ukraine), PE-CONS 13/17 of 19 April 2017. URL: [Regulation - 539/2001 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) (дата звернення: 28.05.2024).

13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони” від 25 жовтня 2017 року № 1106. URL: [Про виконання Угоди про асоціац... | від 25.10.2017 № 1106 \(rada.gov.ua\)](#) (дата звернення: 3.06.2024)

14. Звіт про виконання Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2023 рік. URL: [Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-mizh-Ukrayinoyu-ta-YEvropejskym-Soyuzom-za-2023-rik.pdf \(kmu.gov.ua\)](#) (дата звернення: 09.06.2024).

15. Michael Ambühl, Nora Meier (2022). The War in Ukraine and Europe: A Situational Analysis and Negotiation Perspectives. European Integration Perspectives in Times of Global Crises 13th Network Europe Conference Athens, 19 – 22 June 2022. URL: [European Integration Perspectives in Times of Global Crises \(eizpublishing.ch\)](#) (дата звернення: 18.05.2024).

References

1. Palaganyuk, Yu.V. (2014). State European integration policy of Ukraine: theory, methodology, mechanisms. Mykolaiv: *Publishing house of ChSU named after Petra Mohyly*. 2014. №3. P. 24-33 (in Ukr.).

2. Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, and Ukraine of 10.11.1994 Retrieved from: [Угода про партнерство і співробітництв... | від 14.06.1994 \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 08.06.2024).

3. Decree by the President of Ukraine “On the Approval of the Strategy of Ukraine’s Integration to the European Union” No. 615/98 of 11 June 1998. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text> (Accessed: 26.05.2024).

4. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine “On recommendations of the parliamentary hearings on relations and cooperation between Ukraine with the European Union” No. 299-IV of 28 November 2002. Retrieved from: [Про рекомендації парламентськ... | від 28.11.2002 № 299-IV \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 26.05.2024).

5. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine “On the launch of negotiations between Ukraine and the EU on the conclusion of a new basic agreement” No. 684-V of 22 February 2007. Retrieved from: [Про Заяву Верховної Ради Україн... | від 22.02.2007 № 684-V \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 26.05.2024).

6. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the Recommendations of the parliamentary hearings on the topic: “On the state and prospects of development of economic relations between Ukraine and the EU (free trade area) and the Customs Union” No. 3400-VI of 19 May 2011. Retrieved from: [Про Рекомендації парламентськ... | від 19.05.2011 № 3400-VI \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 28.05.2024).

7. The Decree of the President of Ukraine “On approval of the Strategy of Ukraine's Integration into the European Union” No. 615/98 of 11 June 1998. Retrieved from: [Про затвердження Стратегії ін... | від 11.06.1998 № 615/98 \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 30.05.2024).

8. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the Concept of Adaptation of Ukrainian Legislation to the legislation of the European Union” No. 1496 of 16 August 1999. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF#Text> (Accessed: 30.05.2024).

9. Law of Ukraine “On the National Programme of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union” No. 1629-IV of 18 March 2004. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (Accessed: 30.05.2024).

10. Streltsova, O. (2012). Association Agreement between Ukraine and the European Union: prerequisites, problems and prospects. *Law of Ukraine*, No. 3-4, 87-98. (in Ukr.).

11. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine “On the confirmation of Ukraine's course towards integration into the European Union and priority measures in this direction” No. 874-VII of 13 March 2014. Retrieved from: [Про підтвердження курсу Укра... | від 13.03.2014 № 874-VII \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 28.05.2024).

12. The European Parliament and the Council of the European Union, Regulation (EC) No 539/2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement (Ukraine), PE-CONS 13/17 of 19 April 2017. Retrieved from: [Regulation - 539/2001 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) (Accessed: 28.05.2024).

13. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the Implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand” No. 1106 of 25 October 2017. Retrieved from: [Про виконання Угоди про асоціац... | від 25.10.2017 № 1106 \(rada.gov.ua\)](#) (Accessed: 28.05.2024).

14. Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2023 Retrieved from: [Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-mizh-Ukrayinoyu-ta-Yevropejskym-Soyuzom-za-2023-rik.pdf \(kmu.gov.ua\)](#) (Accessed: 09.06.2024)

15. Michael Ambühl, Nora Meier (2022). The War in Ukraine and Europe: A Situational Analysis and Negotiation Perspectives. European Integration Perspectives in Times of Global Crises 13th Network Europe Conference Athens, 19 – 22 June 2022. Retrieved from: [European Integration Perspectives in Times of Global Crises \(eizpublishing.ch\)](#) (Accessed: 18.05.2024).

ROMASHCHENKO Kateryna ¹

PhD (Economics), Senior Lecturer of the
Economics and International Economic Relations
Department

ROMASHCHENKO Taras ¹

PhD (in Economics), Associate Professor
of the Economics and International
Economic Relations Department

DENYSENKO Victoriia ¹

PhD (Economics), Associate Professor of the
Economics and International Economic Relations
Department

¹ Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine

THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF UKRAINIAN EUROPEAN INTEGRATION

Introduction. After achieving independence, Ukraine began to follow the path of building a European model of governance and a system of values. However, the process of European integration is currently faced with numerous problems that have created serious obstacles on the path of integration. The annexation of Crimea and military aggression in Donbass led to a fatal conflict that undermined the political and economic stability of Ukraine, and the war with the Russian Federation continues to devastate the country and threaten not only the European integration agenda, but also the future existence of the state.

Purpose. Research of the current state and prospects of development of Ukraine's integration into the European Union.

Methods. Theoretical analysis of the current state of development of the process of European integration.

Results. The peculiarities of the development of the integration processes of Ukraine to the European Union are analyzed, the successes of different periods of Ukraine-EU reciprocity are studied and developed, new problems of these integration projects are highlighted.

Originality. The main contemporary calls for the smooth development of the European integration process are substantiated.

Conclusion. It is difficult not to note the positive changes in the development of the integration process of Ukraine into the EU, however, in order to implement all the membership criteria, many more changes are needed. Addressing the current situation in Ukraine, the reform process over the past two years has demonstrated good results. By fulfilling the demands and taking advantage of the opportunities provided, Ukraine can come closer to becoming an integral part of the European family in the very near future..

Key words: Economic integration; European Union; European integration process; legislative adaptation; geopolitical tension.

Одержано редакцією: 20.04.2024
Прийнято до публікації: 14.05.2024